

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato akce se koná v rámci projektu: Inovace biologických a lesnických disciplín pro vyšší konkurenceschopnost (Registrační číslo **CZ.1.07/2.2.00/28.0018.**) za přispění finančních prostředků EU a státního rozpočtu České republiky.

Inovace předmětu Lesnická politika Učební texty

Ing. Vladimír Foltánek

2. Základní pojmy v lesnické politice a jejich výklad (Fo)

2.1. Lesnictví

Z výkladu slovníkového hesla vyplývá, že lesnictví je udržitelným způsobem prováděná hospodářská činnost, zaměřená na užitky hmotné i nehmotné. Lesnictví je tedy označení pro široký obor lidské působnosti, která se zabývá udržením a zvelebením lesů a plným využitím jejich užitků ve prospěch vlastníků i společnosti. Původně bylo lesnictví založeno na praktických zkušenostech a poznatcích, jež byly postupně doplňovány poznatky výzkumu. Dnes se pojem lesnictví a lesnická věda používá spíše v souvislosti se systémem věd. K pochopení faktické náplně lesnictví i jeho poslání je třeba se seznámit s jeho minulostí, současností i budoucností.

2.2. Politika

Běžně užívaným a mnohoznačným pojmem politika obvykle označujeme

- správu věcí veřejných; oblast obecných státních záležitostí; umění řídit stát (z řeckého *polis* - město, *politiké techné* - správa obce). Oblast společenské (veřejné) činnosti spočívající v účasti politických subjektů (politických stran, hnutí, skupin, jedinců) na státních záležitostech. Nástrojem k prosazování politických cílů je politická moc, kterou lze získat demokratickými prostředky nebo násilím.
- péči o záležitost určitého oboru (finanční politika, obchodní politika, lesnická politika, aj.)
- proces a metodu rozhodování určité skupiny lidí s pluralitními zájmy a názory
- přeneseně též hanlivé označení chytračení a intrikování (z latinského „*politikare*“ – *spekulovat, chytračit*)

V obecném smyslu znamená politika chování a jednání jednotlivce nebo skupiny nebo nasazení prostředků (ať legitimních nebo ne) k dosažení určitého cíle.

Politika jako správa věcí veřejných byla chápána již v antickém Řecku (řecký výraz „*politiké*“ - „*správa věcí veřejných*“). Později se do jisté míry stala dědičnou záležitostí feudálů, o něco později výlučnou záležitostí politiků. V novější době přechází tato tradice do pojetí politiky jako věci občanů. V demokratických společnostech vstupují do politiky

politické subjekty politickým přesvědčováním (argumentací zúčastněných stran) a vyjednáváním (často kompromisním dohodnutím se) a tak vytvářejí či spoluvytvářejí politická rozhodnutí.

Věda zabývající se politikou se nazývá **politologie**.

Veřejná politika je multidisciplinární vědou formující se od 60. let 20. století z oborů, jako je sociologie, politologie, ekonomie, právní věda či veřejná správa. Veřejná politika je věda zaměřená na zkoumání procesů tvorby politiky a výstupů politiky. Zabývá se jednak obsahy politik, ale zároveň i příčinami a důvody (proč jsou politiky vytvářeny) a jejich důsledky a účinky (co může být důsledkem politických opatření). Zároveň se veřejná politika zajímá i o to, co by měli političtí aktéři činit. Zahrnuje tedy popisně-analytický přístup i praktické využití poznatků.

2.3. Politický systém

Politický systém (též politický či společenský režim) je obecně definován jako uplatňovaný sociální systém politiky a vlády. Obvykle má vztah k systému právnímu, ekonomickému, kulturnímu a sociálním systémům ostatním. Politický systém jako souhrnný pojem pro mechanismy organizace a řízení celospolečenských procesů v obecném pojetí zahrnuje:

- systém státní moci, tzn. ústavní zásady, právní řád, souhrn vztahů mezi státními orgány, politickými organizacemi (stranami, hnutími apod.) a institucemi a zájmovými skupinami
- specifické normy a politické tradice, politické postoje a orientace
- aktivity související s politikou (volby, volební kampaň, politické strany)

Existuje několik definicí „politického systému“:

- Politický systém je kompletní souhrn institucí, politických organizací a zájmových skupin (např. politických stran, odborů), vztahů mezi těmito institucemi a politických zvyklostí, norem a pravidel, které určují jejich funkci (konstituce, volby, právo).
- Politický systém je formován členy sociálních organizací (skupin), které vládou.
- Politický systém je systém, který má monopol legitimně použít sílu a tvořit právo.

Politici a státní správa (byrokracie) tvoří tzv. politicko-administrativní systém (PAS) – řízení a regulace konfliktů ve společnosti

2.3.1. Politický systém České republiky

Politický systém České republiky je svou strukturou parlamentní zastupitelská demokratická republika s premiérem v čele vlády a pluralitním politickým systémem. Výkonná moc je vykonávána vládou a prezidentem, zákonodárnou moc tvoří dvoukomorový Parlament, soudní moc realizují soudy a Ústavní soud.

- **Vláda**
Vrcholovým orgánem exekutivy je vláda, kterou tvoří předseda vlády, místopředseda či místopředsedové vlády a ministři. Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně, která ji vyslovuje důvěru. Vláda může v rámci zákonů a k jejich rozšíření vydávat nařízení. Sestavuje také státní rozpočet a státní závěrečný účet.

- **Prezident**

Prezident je hlavou státu a reprezentuje ho v zahraničí. Jmenuje předsedu vlády a na jeho návrh ministry. Jmenuje také soudce, guvernéra České národní banky a bankovní členy České národní banky a prezidenta a viceprezidenty Nejvyššího kontrolního úřadu. Má právo vetovat zákony, vyhláší termíny voleb a má právo udělovat amnestii a státní vyznamenání. Prezident je také vrchním velitelem ozbrojených sil. Prezident České republiky je volen přímo poslanci a senátory. Pro zvolení prezidenta v prvním kole je potřeba nadpoloviční většina hlasů všech poslanců a nadpoloviční většina hlasů všech senátorů. Pokud nikdo není v prvním kole zvolen, postoupí kandidát s největší podporou senátorů a kandidát s největší podporou poslanců do druhého kola volby. Pro zvolení prezidenta ve druhém kole volby je potřeba nadpoloviční většina hlasů přítomných poslanců a nadpoloviční většina hlasů přítomných senátorů. Pokud není nikdo zvolen ani ve druhém kole, koná se třetí kolo. Zde stačí nadpoloviční většina hlasů přítomných poslanců a senátorů (v součtu).

- **Poslanecká sněmovna**

Poslanecká sněmovna je dolní komorou Parlamentu České republiky. Poslanecká sněmovna schvaluje zákony, může přehlasovat veto Senátu i prezidenta. Schvaluje dále také státní rozpočet a státní závěrečný účet. Poslaneckou sněmovnu tvoří 200 poslanců volených na čtyřleté období podle poměrného systému s 5% uzavírací klauzulí.

- **Senát**

Senát je horní komorou Parlamentu České republiky. Jeho postavení je upraveno v Ústavě ČR, přijaté roku 1992. V Senátu zasedá 81 senátorů, kteří jsou voleni většinovým dvoukolovým systémem na dobu šesti let. Senát je nerozpuštělný, každé dva roky se volí třetina senátorů. Zvolením nových senátorů, tj. novým složením Senátu vzniká vždy nové funkční období Senátu. První volby do Senátu proběhly v roce 1996.

Senát projednává návrhy zákonů, které mu postoupila Poslanecká sněmovna. Návrh zákona z Poslanecké sněmovny může:

- schválit: návrh zákona je postoupen prezidentovi ČR,
  - zamítnout: návrh je vrácen do Poslanecké sněmovny, ta může Senát přehlasovat nadpoloviční většinou všech poslanců. To není možné v případě ústavního zákona, volebních zákonů, zákona o styku obou komor Parlamentu, Jednacího řádu Senátu a některých mezinárodních smluv,
  - vrátit s pozměňovacími návrhy zpět do Poslanecké sněmovny: ta o zákonu hlasuje ve znění navrženém Senátem, pokud není přijato prostou většinou, hlasuje znovu o návrhu v původním znění navrženém Poslaneckou sněmovnou a je případně schválen nadpoloviční většinou hlasů všech poslanců,
  - vyjádřit vůli se návrhem nezabývat: tímto usnesením je návrh zákona přijat,
  - nevyjádřit se: pokud se Senát do 30 dnů k návrhu zákona nevyjádří, je zákon přijat.
- Senát PČR má jako celek a opakovaně využívá právo zákonodárné iniciativy, tj. může Poslanecké sněmovně podávat vlastní návrhy zákonů.

V případě rozpuštění Poslanecké sněmovny přijímá Senát v naléhavých záležitostech na místo zákonů zákonná opatření, která může navrhnout jen vláda a která musí být schválena na první schůzi nově zvolené Poslanecké sněmovny, jinak dále pozbývají platnosti. Zákonná opatření nelze přijímat ve věcech Ústavy, státního rozpočtu,

státního závěrečného účtu, volebního zákona a některých mezinárodních smluv.

Senát může podat k Ústavnímu soudu na prezidenta žalobu pro velezradu. Senát vyjadřuje souhlas se jmenováním soudců Ústavního soudu, které navrhuje prezident. Spolu s Poslaneckou sněmovnou volí prezidenta a vydává usnesení, že prezident nemůže vykonávat ze závažných důvodů svůj úřad. Na návrh Senátu jmenuje prezident předsedu a inspektory Úřadu na ochranu osobních údajů. Senát též Poslanecké sněmovně navrhuje dva kandidáty na Veřejného ochránce práv.

2.3.2. Dělbá státní moci

Moc znamená možnost ovlivňovat společnost. Státní moc zabezpečuje společenské vztahy vyhovující vládě. Je hodnocena z hlediska legality a legitimacy. Zárukou proti zneužití státní moci je princip oddělení moci – moc tak nemůže být soustředěna do rukou jednoho státního orgánu, který by byl obtížně kontrolovatelný. Pravomoci jednotlivých složek státní moci jsou stanoveny tak, že jsou vzájemně vyvážené a mohou se omezovat (např. prezident smí parlamentu vrátit přijatý návrh zákona). Státní moc má tři složky:

Zákonodárná moc (legislativa) – vydává zákony, je tvořena parlamentem (poslanecká sněmovna a senát)

Výkonná moc (exekutiva) – je tvořena vládou, prezidentem a státním zastupitelstvím. Vláda se skládá z premiéra a ministrů, prezident je hlavou státu, která je volena oběma komorami parlamentu, není odvolatelný.

Soudní moc (jurisdikce) – kontroluje dodržování zákonů, je tvořena ústavním soudem a soustavou soudů. Soudy jsou nezávislé, soudci jsou jmenováni prezidentem bez časového omezení. Soudní moc je tvořena soustavou obecných soudů a Ústavním soudem. Nejvyšší soud České republiky se sídlem v Brně je spolu s Nejvyšším správním soudem nejvyšším článkem soustavy obecných soudů. Dalšími články soudní soustavy je osm krajských soudů a 81 okresních soudů. Ústavní soud České republiky stojí mimo tuto soustavu. Má 15 členů jmenovaných prezidentem se souhlasem Senátu na desetileté období. V České republice neexistují žádné zvláštní soudy. Vojenské soudy a tři obchodní soudy byly zrušeny v letech 1993 a 2000.

2.4. Demokracie

Termín **demokracie** pochází původně z řeckého *demos* lid a *kratein* vládnout, lze jej tedy vyložit jako vláda lidu, nebo též forma vlády, případně státu, ve které je zdrojem moci lid. Je to forma politického zřízení, které umožňuje všem občanům podílet se na správě a řízení státu. Uznává svobodu a rovnost občanů a je založena na principu podřízení menšiny většině. Demokracie je dnes jeden z nejrozšířenějších způsobů řízení státu. Mezi demokratické státy patří téměř všechny státy Evropy, Austrálie, Nový Zéland, Indie, Izrael, USA, Kanada či některé státy v Jižní Americe.

Protikladem demokracie jsou diktatury – totalitní politické systémy.

2.4.1. Principy demokracie. Mezi principy demokracie patří:

- suverenita lidu (lid je zdrojem státní moci)
- parlamentarismus (zákonodárná moc je obnovována všeobecnými volbami)
- cílem státní moci je sloužit občanům (stát slouží lidem, nikoli naopak)
- dělba moci na zákonodárnou, výkonnou a soudní

- vztah občana a státu je vymezen právním řádem (právní stát)
- lidská práva a svobody jsou právně zakotvena
- politická pluralita
- decentralizovaná samospráva
- sociálně-ekonomické zabezpečení
- svoboda projevu

2.4.2. Přímá demokracie – je založena na přímé účasti občanů na rozhodování o věcech veřejných. Lid vykonává státní moc přímo rozhodnutím, vyslovením své vůle (referendem, přímou iniciativou). Vzhledem k početnosti obyvatel současných států je neproveditelná.

2.4.3. Nepřímá demokracie (zastupitelská demokracie) – občan se účastní politického rozhodování zprostředkovaně, své zástupce vybírá ve volbách. Lid vykonává státní moc prostřednictvím lidem volených zástupců a orgánů (parlamentu, přímo voleného prezidenta ...).

2.4.4. Typy demokracie

Podle formy politického rozhodování je možné demokracii dále rozdělit na tyto typy:

- většinová (majoritní) demokracie - v praxi užívá některých mechanismů přímé demokracie za účelem prosazení většinového rozhodnutí lidu
- pluralitní (konsenzuální) demokracie - politické rozhodování je výsledkem sporu a dohody zúčastněných skupin či jednotlivců, podíl na rozhodování mají i nepřímo zúčastněná zájmová a nátlaková hnutí
- konsociační demokracie - přes existující zásadní nejednotnost a nemožnost efektivního použití předešlých způsobů je rozhodování uskutečňováno skrze dohodu úzkých a uzavřených zájmových skupin

2.4.5. Omezená (autoritativní) demokracie

Ve státech, jejichž vláda se ztotožňuje s demokratickými principy jen formálně, je možné hovořit o autoritativní (řízené) demokracii. Při formálním respektování především, nebo jen, zásady svobodných či polosvobodných voleb, jsou potlačena některá lidská práva, nebo jejich většina, a skutečnou moc má vláda vybrané části společnosti.

Omezenou demokracii je často obtížné odlišovat od diktatury. Příkladem ze současnosti jsou některé jihoamerické a africké země ve druhé polovině 20. století. K autoritativní demokracii měla blízko též československá druhá republika, v nedávné minulosti Miloševičova Jugoslávie, v současnosti pak Lukašenkovo Bělorusko.

2.4.6. Demokratické myšlenkové směry

Slovo demokracie mají v názvu některé politické myšlenkové směry:

- Křesťanská demokracie reprezentovaná *lidovými stranami* je konzervativní proud pravého středu, který vychází z tradičních křesťanských, zejména katolických hodnot, jako je např. umírněná a sociální tržní ekonomika.
- Sociální demokracie je levicový politický směr prosazující sociální stát, ve kterém jsou tržní mechanismy podřízeny státní sociální politické koncepci. Částečně vychází z idejí utopického socialismu. Prosazuje průmyslovou (výrobní) demokracii, ve které se dělníci podílejí na řízení podniků, prostředkem k tomuto je stav, kdy zaměstnanci jsou zároveň akcionáři svého zaměstnavatele. Příklady lze nalézt ve Francii, USA a Anglii.

2.5. Evropská unie (EU)

Evropská unie (EU) je politická a ekonomická unie, kterou od posledního rozšíření v roce 2007 tvoří 27 evropských států s 500 miliony obyvatel (přibližně 7,3 % světové populace). EU vznikla v roce 1993 na základě Smlouvy o Evropské unii, známější jako Maastrichtská smlouva, která navazovala na evropský integrační proces od padesátých let. Evropská unie byla paralelním celkem k Evropským společenstvím bez právní subjektivity, který se od ostatních lišil působností. Evropská unie byla v té době toliko zárodkem politické integrace a nástrojem pro spolupráci v některých oblastech. Lisabonskou smlouvou nahradila Evropská unie Evropské společenství (ES; dříve Evropské hospodářské společenství), čímž získala právní subjektivitu a také vlastnosti ES – především nadstátnost. Evropská unie jako integrační celek vykazuje zásadní rozdíly oproti mezinárodním organizacím, proto je Evropská unie specifickou organizací, jež stojí v jistém smyslu nad členskými státy, které na ni přenesly některé své svrchované pravomoci.

2.5.1. Cíl Evropské unie

Cílem EU je vytvoření společného trhu a hospodářské a měnové unie, podpora rozvoje a růstu hospodářství, zaměstnanosti, konkurenceschopnosti a zlepšování životní úrovně a kvality životního prostředí. K zabezpečení těchto cílů slouží čtyři základní svobody vnitřního trhu: volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu, a dále společné politiky Evropské unie například v oblastech hospodářské soutěže, společné vnější obchodní politiky a zemědělství.

2.5.2. Politika Evropské unie

- **Smlouva o Evropské unii** byla podepsána v Maastrichtu 7. února 1992 a vstoupila v platnost 1. listopadu 1993. Zavedla nové oblasti spolupráce členských zemí. Přidáním této mezivládní spolupráce ke stávajícímu „systému Společenství“ vytvořila Maastrichtská smlouva novou politickou a zároveň hospodářskou strukturu sestávající z tzv. „tří pilířů“.
- **Politika Evropské unie** spočívá v prosazování a naplňování úkolů tzv. „tří pilířů“ vzájemné spolupráce. Lisabonská smlouva toto dělení formálně zrušila, ale fakticky částečně přetrvává v přechodných obdobích a specifických procedurách. První pilíř, nadstátní, zastřešoval všechna tři dosavadní Společenství, druhý a třetí pilíř zaváděly nové oblasti mezivládní spolupráce. Druhý pilíř zahrnoval společnou bezpečnostní a zahraniční politiku, třetí pilíř pak policejní a justiční spolupráci. Lisabonskou smlouvou se dosavadní druhý a třetí pilíř přeměnily v další společné politiky EU. Určitá výjimka zůstala v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky, kde je zachována jednomyslnost členských států

Politika Evropské unie – „Tři pilíře“

I.	II.	III.
Evropská společenství	Společná zahraniční a bezpečnostní politika	Policejní a justiční spolupráce
Společná zemědělská politika	<i>Zahraniční politika:</i>	Pašování drog a obchod se zbraněmi
Hospodářská a měnová unie	Spolupráce v zahraniční politice	Obchod s lidmi
Celní unie a Společný trh	Dodržování míru	Terorismus
Společná obchodní politika	Volební pozorovatelé	Zločiny proti dětem
Regionální a strukturální politika	Lidská práva	Organizovaný zločin
Dopravní politika	Demokracie	
Sociální politika	Rozvojová pomoc	
Schengenský prostor	<i>Bezpečnostní politika:</i>	
Občanství EU	Evropská bezpečnostní politika	
Vědecko-výzkumná politika	Evropské síly rychlé reakce	
Politika hospodářské soutěže	Odzbrojování	
Ekologická politika		
Politika ochrany spotřebitele		

Vzdělání a kultura			
Společná rybolovná politika			
Azylová a přistěhovalecká politika			

Tab.č. 1: Politika Evropské unie – „Tři pilíře“

2.6. Společná zemědělská politika EU

Společná zemědělská politika (SZP; anglicky: *Common Agricultural Policy* - CAP; francouzsky: *Politique agricole commune* - PAC) je jednou ze společných politik Evropské unie. Zemědělství bylo od počátku Evropského společenství jednou z vlajkových lodí evropské spolupráce a již uzavření dohod o volném obchodu s průmyslovými výrobky jako počátek evropské integrace bylo některými státy podmíněno zavedením systému zemědělských dotací a programů. SZP je dlouhodobě nejobsáhlejší položkou evropského rozpočtu. V roce 2011 to je 42 %, tedy přes 59 miliard euro.

2.6.1. Vznik společné zemědělské politiky EU a jeho prvotní úloha

SZP vznikla v 60. letech 20. stol. a její primární úloha je zakotvena v článku 39 Římské smlouvy. V té době bylo nejdůležitější zajistit dostatečné množství potravin pro občany Evropy, která se zotavovala po desetiletí nedostatku vyvolaného druhou světovou válkou. SZP byla založena na principu intervenčních nákupů produktů zemědělské výroby v okamžiku, kdy tržní ceny klesly pod dohodnutou úroveň. Toto opatření objektivně napomohlo snížení závislosti Evropy na dovozu potravin, ale v dlouhodobém horizontu vedlo k výrazné nadprodukcí. Společenství rovněž zavedlo v 70. letech 20. stol. zdanění dovozů a naopak dotování vývozu vlastních zemědělských výrobků což mělo negativní dopad na některé zahraniční farmáře a vedlo k růstu cen potravin v Evropě, jež jsou jedny z nejvyšších ve světě. EU je nyní největším dovozcem potravin na světě a největším odbytištěm pro potraviny z rozvojových zemí.

Postupem času bylo zřejmé, že principy a nástroje SZP je nutné přizpůsobit aktuálnímu vývoji. Smyslem radikálních reforem SZP, ke kterým došlo v 90. letech 20. století, bylo prolomení vazby mezi dotacemi a výrobou (tzv. decoupling), diverzifikace ekonomiky venkova (zvýšení příjmů obyvatel venkova z nezemědělské činnosti) a zohlednění požadavků spotřebitelů po bezpečných a kvalitních potravinách, vysokém standardu pohody zvířat a ochraně životního prostředí.

2.6.2. Současnost společné zemědělské politiky EU

V dnešní době tak zemědělci nejsou placeni výlučně z důvodu udržení produkčního potenciálu. Drtivá většina vyplácených podpor je vyplácena nezávisle na objemu zemědělské výroby a předešlá vazba přímých plateb na produkci byla zrušena. Zemědělci však musejí dodržovat přísné environmentální, kvalitativní, bezpečnostní, fytosanitární a veterinární standardy a při jejich porušení jsou jim dotace výrazně kráceny. Finanční záchranné sítě ještě stále fungují, používají se však cíleně, např. jako finanční pomoc zemědělcům, které

poškodila přírodní katastrofa nebo propuknutí nemoci u zvířat. Téměř 80 právních aktů bylo zrušeno v rámci systému zvaného jednotná společná organizace trhu (SOT). Zrušení vazby mezi dotacemi a výrobou umožnilo zemědělcům v EU uspokojovat požadavky vnitřního trhu EU a přitom být konkurenceschopní na mezinárodních trzích. Je přitom důležité si uvědomit, že prakticky všechny vyspělé i některé rozvojové země světa své zemědělce subvencují a jak ukázala jednání v rámci Světové obchodní organizace (WTO), nehodlají od této praxe ustoupit. Reforma SZP však není zdaleka u konce. Je nutné nalézt shodu v dlouhodobém směřování SZP a nalézt rovnováhu výdajů spojených s podporou agrárního sektoru v EU s možnostmi unijního

rozpočtu. Významným faktorem bude i adaptace SZP na nové podmínky a trendy spojené se změnou klimatu, vzácností přírodních zdrojů (především vody), uchování biologické rozmanitosti, využití obnovitelných zdrojů energie a reflexe rostoucích cen potravin.

V posledních letech probíhá tzv. „kontrola stavu“ (healthcheck) SZP, v jehož rámci vedoucí představitelé EU v roce 2008 rozhodli o řadě změn. Za pomoci této kontroly lze zemědělskou politiku připravit na nové problémy a výzvy, jako je např. změna klimatu.

2.6.3 . Nejbližší budoucnost společné zemědělské politiky EU

Společná zemědělská politika se prostřednictvím „kontroly stavu“ modernizuje, zjednodušuje a zefektivňuje. Na zemědělské podniky se vztahuje méně omezení, díky čemuž mohou lépe reagovat na situaci na trhu a řešit nově vznikající problémy. Ruší se např. požadavek nechávat 10 % obdělávatelné půdy ladem, mléčné kvóty se zvyšují a do roku 2015 budou postupně zcela zrušeny a tržní intervence (EU odkoupí přebytek určitého produktu) se používá jako nouzový prostředek v případě, že ceny klesnou na neudržitelně nízkou hodnotu. Navíc se omezují přímé platby zemědělcům, přičemž se finanční prostředky převedou do fondu rozvoje venkovských oblastí (modulace).

Bez ohledu na reformy je společná zemědělská politika evropskou politikou s nejvyšším stupněm integrace, a v rozpočtu EU tudíž představuje značnou část. Tento podíl se nicméně snížil z téměř 70 % v 70. letech 20. století na 34 % pro období 2007 až 2013, což odráží rozšíření odpovědnosti EU na další oblasti, úspory nákladů vyplývající z reformy a nové zaměření na rozvoj venkova, na nějž bude přiděleno v témže období 11 % rozpočtu. Z vysokého stupně integrace zemědělské politiky vyplývá také omezená manévrovací schopnost členských států v oblasti zemědělství, protože nesmí dojít k narušení SZP a pravidel jednotného vnitřního trhu EU se zemědělskými produkty.

2.6.4. Společná zemědělská politika EU a její vliv na ČR

Vstup ČR do EU znamenal pro české zemědělce řadu výhod, zejména ve formě zvýšení příjmů a životní úrovně, vyšších výkupních cen a rozšíření možnosti exportu. Přínos byl i pro společnost obecně, a to ve formě vyšších standardů ochrany životního prostředí, kvality a bezpečnosti potravin a v neposlední řadě i v záchraně nových pracovních míst.

V současné době existuje několik nástrojů podpory zemědělství v rozšířené Evropě a těmi jsou:

- I) v rámci tzv. I. pilíře přímé platby (v případě ČR dorovnané o tzv. „doplňkové platby“),
- II) v rámci tzv. II. pilíře Program rozvoje venkova a různé operační programy (vinařství, včelařství, rybářství)
- III) tržní opatření.

Úroveň podpory agrárního sektoru je v ČR, oproti původním patnácti zemím EU (EU-15), objektivně nižší, což v jistém ohledu vytváří konkurenční nerovnost nejen v podmínkách jednotného trhu unie. Vstupem do EU získala v roce 2004 desítka nových členských států včetně ČR pouze jednu čtvrtinu objemu dotací vyplacených ve starých členských státech EU.